

Turkologist Andreas Tietze and His Place in Turkish Literature

Fahri TEMİZYÜREK³ & Perihan DUMAN SAĞIR⁴

Abstract

The aim of this study is to understand, evaluate and position the role of Turkologist Andreas Tietze in Turkish literature within a certain framework. The study is a review article based on the review of the relevant literature. Accordingly, the study presents examples of Andreas Tietze's prominent works through a review of internet and printed sources. In this context, his contribution to research in different languages, his contribution to Ottoman poetry, his dictionary studies on the vocabulary of Turkish and his studies on the controversial words in Yunus Emre's poems are of great importance in the literature. The research is limited to the sources accessed and highlights only a few of Tietze's many facets.

Keywords

Turkology

Andreas Tietze

Turkish Literature

Linguistics

Türkolog Andreas Tietze ve Türk Edebiyatındaki Yeri

Özet

Bu çalışmanın amacı; Türkolog Andreas Tietze'nin Türk edebiyatındaki rolünü derinlemesine anlamak, değerlendirmek ve belirli bir çerçevede içinde konumlandırmaktır. Çalışma, ilgili literatürün taranmasına dayalı bir derleme makalesidir. Bu doğrultuda çalışmada internet ve basılı kaynakların taranması yoluyla Andreas Tietze'nin öne çıkan çalışmalarına dair örnekler sunulmuştur. Bu bağlamda farklı dillerdeki araştırmalara katkısı, Osmanlı şiirine katkısı, Türkçe'nin söz varlığına yönelik sözlük çalışmaları ve Yunus Emre'nin şiirlerinde yer alan tartışmalı sözcükler üzerine yaptığı çalışmalar alan yazında oldukça büyük önem taşımaktadır. Araştırma ulaşılan kaynaklarla sınırlı olup Tietze'nin pek çok yönünden sadece bir kaçını öne çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Türkoloji

Andreas Tietze

Türk Edebiyatı

Dil Bilimi

Article Info Makale Bilgisi

Received / Geliş Tarihi

21.02.2024

Reviewed / Kabul Tarihi

21.09.2024

Published / Yayın Tarihi

30.09.2024

Corrected / Düzeltme Tarihi

11.10.2024

Reference Kaynakça

Temizyürek, F. & Duman Sağır, P. (2024). Türkolog Andreas Tietze ve Türk edebiyatındaki yeri. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 12(4), 1-8.

¹ **Dergi Yayın Kurulu Notu:** Bu çalışma, 30.09.2024 tarihinde yayımlanan Eylül 2024 sayısında yer alan aynı isimdeki makalenin 06.10.2024 tarihinde dergiye iletilen şikâyet/bildirim sonrasında, yayın kurulu incelemesi, sorumlu yazarın açıklaması ve özrü ile şikâyet/bildirim sahiplerinin konuyla ilgili talebi dikkate alınarak 11.10.2024 tarihinde yayın kurulu tarafından düzeltme şeklinde yayınlanmasına karar verilen makalenin düzeltilmiş versiyonudur. Düzeltmeye konu olan çalışmanın dergimize gönderildiği 21.02.2024 tarihinden, kabul edildiği 21.09.2024 tarihine kadar geçirdiği süreçte alınan intihal raporları bu çalışmanın intihal/benzerlik oranını %2 olarak göstermektedir. Çalışmayı değerlendiren iki hakemden gelen minör düzeltme kararı doğrultusunda 03.08.2024 tarihinde çalışmaya düzeltme verilmiş, ikinci tur inceleme sonrasında ise çalışmanın önceki versiyonu 21.09.2024 tarihinde yayına kabul edilmiştir. Yapılan şikâyet/bildirim sonrasında dergimize sağlanan belgeler üzerinden yapılan incelemede, söz konusu atf eksiklerinin basılı bir kitaptan alınan yerlerle ilgili olduğu görülmüş, dergi tarafından kullanılan "intihal.net, Turnitin ve iThenticate" programlarının raporlarında söz konusu alıntılar benzerlik olarak tespit edilemediği belirlenmiştir. İlk ve ikinci tur inceleme sırasında da çalışmaya hakemlik yapan akademisyenler tarafından söz konusu bölümlerle ilgili dergi editörlüğüne herhangi bir şüpheli durum bildiriminde bulunulmamıştır. Çalışmanın değerlendirilmesi, yayınlanması ve düzeltilmesi süreçlerinde dergi editörlüğü ve yayın kurulu tarafından yürütülen tüm işlemler, Committee on Publication Ethics (COPE) ilkeleri ve ulusal akademik yayın yönetmelikleri çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

² **Sorumlu Yazarın Özür Mektubu:** Derginizin son sayısında yayımlanan makalemiz hakkında dergi editörüne gelen eleştiri tarafıma iletilmiş olup benim yazdığım kısma ilişkin ihmalen kaynaklanan atf eksikliklerini kabul eder, eksik atıflar sebebiyle Sayın Prof. Dr. Emine Yılmaz, Prof. Dr. Nurettin Demir, Arş. Gör. Emre Çetinkaya ve Dr. Öğr. Üyesi Hasan Güzel Hocalarımıza ve makalede ismi yer alan Sayın Hocam Prof. Dr. Fahri Temizyürek'e ve siz derginin editöryasına özürlerimi bildiririm. Sehven gönderdiğim hatalı nüshanın yerine hatası düzeltilmiş olan güncel makalenin yüklenmesini istirham ederim.

³ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi/ fahri@gazi.edu.tr ORCID:0000-0002-0497-1045

⁴ **Sorumlu Yazar:** Millî Eğitim Bakanlığı, perihandumansagir@gmail.com ORCID: 0000-0003-0883-2736

Giriş

Türkoloji disiplini içerisinde önemli bir yere sahip olan Andreas Tietze, 20. yüzyılın önde gelen Türkologlarından ve de Doğu bilimcilerinden biri olarak bilinmektedir. Uzun ve üretken kariyeri boyunca Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihini, kültürünü ve özellikle Türk edebiyatını derinlemesine inceleyerek bu alanlara değerli katkılarda bulunmuştur. Tietze'nin çalışmaları, Türk kültürüne ve diline disiplinler arası bir perspektiften yaklaşarak, Türkoloji alanına önemli bir zenginlik katmıştır (Anetshofer, 2005). Tietze'nin öğrenme isteği ve dil becerisi, Balkan bölgesinin tarihini anlamak için sadece indoevropce dilleri değil aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nun devlet ve idari dili olan Osmanlı Türkçesine de geniş bir ilgiyle yaklaşmasının yolunu açmıştır. Osmanlı Türkçesi, Balkan dillerine Türkçeden geçmiş olan Turcizm (çoğunlukla Osmanlı aracılığıyla aktarılan Arapça veya Farsça kökenli kelimeler) olarak adlandırılan kelimelerde izler bıraktığı için, Güneydoğu Avrupa'nın tarihini araştırmada gereklidir (Köhbach, 2004). Tatillerini kitap yığınlarının arasında bir dağ evine çekilerek geçiren, hiç durmadan dil öğrenen, spor yapmaktan ve seyahat etmekten hoşlanan genç bir adam olan Tietze, 1930'ların ortalarında macera dolu Arnavutluk seyahati hakkında anılarını kaleme almıştır. 1936 yılında ilk kez Türkiye'yi ziyaret etmiş, Ağustos '4'ünden Eylül 27'sine kadar devam eden bu gezisi hakkında "Unsere Anatolienreise/Anadolu Seyahatimiz" adlı bir rapor yazmıştır. Bu ziyaret onun Türk kültürü ve dilleriyle ilgili ilgisini daha da artırmıştır. (Kadioğlu ve Şahinbaş Erginöz, 2017). Anetshofer (2012) bu seyahatin tarihini 1935 olarak vermiştir.

1936 ve 1937'de Robert Anhegger eşliğinde bir Anadolu seyahati gerçekleştirmiştir (Zürcher, 2002). 17. yüzyıl İtalyan tarım politikaları üzerine çalıştığı doktorasını 1936'da tamamlamıştır. Özellikle 1937'de Viyana'daki sıkıntılı günler ve Alman Reich'inin baskısı, Tietze için, sol görüşlü ve Yahudi kökenli biri olarak sadece yeteneklerine uygun bir pozisyon bulma umutlarını yok etmekle kalmamış aynı zamanda bir Nazi iktidarının gelmesi durumunda can güvenliğinin de kalmadığını göstermiştir. Nazi baskısının arttığı bu dönemde Türkiye'ye gitmeye karar vermiştir. Bütün bu koşullar altında ve Almanya'nın kısa süre sonra Avusturya'yı işgal etmesinin ardından Andreas Tietze, siyasi belirsizlik ve tehdit nedeniyle dil ve kaynak çalışmalarını başlatmak için Avusturya'yı terk etmeye karar vermiştir. Diğer birçok sürgün gibi, birçok Yahudi bilim insanının sığınak olarak gördüğü Türkiye'ye gelen Andreas, İstanbul Üniversitesinin 1933 yılı reformunda kendisinden önce gelen Ernst Von Aster (1880-1848) hocasının referansı ile (Dölen, 2010) Yabancı Diller Okulundaki Rene Houille'den kalan kadroyu Kasım 1938'de doldurmuştur. 1952'ye kadar Almanca ve 1953-1958 yılları arasında da İngilizce öğreticiliği görevini üstlenmiştir (Gökdağ, 2017).

Tietze, İstanbul Üniversitesi'ndeki görevi sırasında özellikle Arap edebiyatı üzerine olan Ritter'in derslerini düzenli olarak takip etmiştir. Alman sürgün bilim adamları ve Türk meslektaşları, Türkiye'deki oryantalistik ve Türkoloji alanlarını zenginleştiren, verimli bir akademik iş birliğinin yolunu açan bir bilgi ve iletişim ağı oluşturmuşlardır (Yılmaz Önder, 2004).

Andreas Tietze, Türkoloji alanında yaptığı çalışmalar ve öğretim faaliyetleri ile tanınan bir bilim adamıdır. Viyana Üniversitesi'nde görev yapmış ve öğrencilere Türkçe ve Osmanlı Türkçesi öğretmiştir. Özellikle Osmanlı kültürü, dil bilimi, edebiyatı ve tarihine odaklanmıştır. Akademik çalışmalarının yanı sıra, genç kuşaklara Osmanlıca el yazmalarını tanıtmak ve farklı stil seviyeleriyle ilişkilendirmek gibi eğitim konularına da önem vermiştir. Kendi ifadesine göre, Türkçe için bir ders kitabı yazma konusunda tereddüt yaşamış ve bu konuda bir eser bırakmamıştır. Okuma ve gramer kitabı konusunda daha cömert davrandığı söylenebilir. Ayrıca Tietze'nin Viyana'da bulunan İslam ve Oryantalistik Enstitüsü kütüphanesine katkı ve öğrencilerine de bu birikime geniş erişim imkânları sağlamıştır. Öğrencilerine her zaman cömert davranmış ve kendi özel kütüphanesini onlara açarak Osmanlı Türkçesi ve Türkçe alanında kaynaklara ulaşmalarını teşvik etmiştir (Zürcher, 2002, s. 161). Andreas Tietze'nin geniş bilgi birikimi ve disiplini, onu alanda saygın bir figür hâline getirmiştir. O, sadece bir bilim adamı olarak değil aynı zamanda bir insan olarak da saygı görmüştür. İnsanlara karşı gösterdiği saygı, sevgisi, dostluğu ve bilgi paylaşımı ile akademik camiada derin bir etki bırakmıştır (Yılmaz Önder, 2004, s. 57).

Ortaylı (2023), Amerika'dan Viyana'ya gelen, 1971 yılı sonbaharında tanıştığı Tietze'ye dair notlarında kendisine yön veren hocanın, bu meşhur profesörün derin tevazusu ve bilgisi ile öğretmenin yanı sıra sessizce had bildiren bir hali olduğunu ifade etmiştir. İnsanları hayrete düşüren derin bilgisine ek olarak "*Nejat Göyünç'ün Avusturya şubesi gibi derviş sabrında bir adamdı.*" cümlesinde onun sabrını da tasvir etmiştir. Gerek Türkçe gerekse başka dillerde, bilgisine başvuran tüm öğrencilere yardım eden Tietze'ye duyduğu hayranlığı artık onun gibilerin yetişmediğini söyleyerek belirtmiştir.

Ömrünü Türk diline adayan Andreas Tietze, ömrünün sonlarına doğru hastalıklarla mücadele etmiş, 22-23 Aralık 2003 gecesi 90 yaşında, doğduğu şehir olan Viyana'da beyin kanaması geçirerek hayata gözlerini yummuştur. Böylece bilime adanmış bir yaşam sona ermiştir. Ölümünün ardından anısını yaşatmak için Viyana Üniversitesi tarafından "Andreas Tietze Türk Araştırmaları Anma Bursu programı" başlatılmıştır. Bu, sadece Tietze'nin çalışmalarını onurlandırmakla kalmayıp aynı zamanda yeni nesil araştırmalara ilham verecek Türkoloji sahasında derinleşmeyi de teşvik etmektedir (URL_1).

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın genel amacı, Türkolog Andreas Tietze'nin Türk edebiyatındaki rolünü anlamak, değerlendirmek ve belirli bir çerçevede incelemektir. Bu genel amaç doğrultusunda derlenen alan yazından elde edilen bilgiler sunulmuştur.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada derleme amaçlı literatür taraması yapılmıştır. Alan yazında öne çıkan makale, kitap ve web sayfası bilgilerinden elde edilen veriler derleme çalışması kapsamına uygun olarak birbiriyle bütün halinde sunulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada Google akademik üzerinden "Andreas Tietze" anahtar kelimesi kullanılarak tarama yapılmış ve ilgili kaynaklara ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra basılı dokümanlardan olan kitap ve dergilerden de yararlanılmıştır.

Bulgular

Ambros (2022, s. 19) Andreas Tietze'nin Osmanlı Şiiri Araştırmalarına Katkısı Üzerine Düşünceler ve Ek Notlar isimli çalışmasında Tietze'nin şiir araştırmalarındaki çalışmalarını şu şekilde özetlemiştir: Andreas Tietze'nin şiir araştırmaları, filolojik çalışmalarda dilbilimsel yönlere odaklanma gerekliliğini göstermektedir. Bu araştırmalar ayrıca birden fazla dili kapsayan incelemelerde değişik alan uzmanlarının iş birliği yapmasının yararlarını belirtmektedir. Ermeni harfleriyle yazılmış Türkçe eserler ve Türkçe incipitli (başlangıç kelimeli) İbrani ilahileri Osmanlı edebiyatı incelemelerinin Osmanlı Türkçesine kısıtlanmaması gerektiğine işaret etmektedir. Sonuç olarak Andreas Tietze'ye Osmanlı şiirinin dili hakkında ufuk açıcı bilgiler, Osmanlı edebiyatının kapsamını genişleten eserler ve şiir araştırmalarında hem filolojik hem dilbilimsel yaklaşımın gerekliliğini gösteren çalışmalar borçluyuz.

Çetinkaya'nın (2022, s. 42) Tietze üzerindeki araştırmaları ise Türk dili haritası içerisinde ilgi çekici varyantlardan biri olan Eynucanın araştırma tarihi hakkında kısa bir değerlendirme ve daha özel olarak Tietze'nin ilgili alan yazına katkıları üzerine temel bir görünüm sunmuştur. Her gizli dil gibi araştırmacılar merak uyandıran Eynuca, Çin'de konuşulması ve birçoğu Farsçayla açıklanabilen ancak birbirinden farklı dillere ait özel sözcüklerle bu dikkatlerin daha da yoğunlaşmasına neden olmuştur. Tietze'nin görüşü de alan yazının hâkim bakış açısına yakın bir pozisyondaydı ancak bunun dışında O, Eynu araştırmalarını bir bütün olarak değerlendiren ve açıklanması güç sözcüklerin etimolojilerini çözüme kavuşturan araştırmacı oldu. Onun Sinolog Ladstätter'le birlikte hazırladığı ortak çalışması,

Eynuca araştırmalarına katkısının yanında, farklı alanlardaki uzmanların iş birliğinin filoloji araştırmalarındaki önemini de gösteren önemli örneklerden biridir ki Tietze, çalışmanın alanlarının büyük bir bölümünde benzer iş birliğini sağlamıştır.

Demir (2022, s. 61,70,71) Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati'nde Ağız Verilerinin Değerlendirilişi İsimli çalışmasında ağızlara özgü söz varlığının Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati'nde hangi kaynaklardan, hangi amaçla, nasıl yansıdığı üzerinde durulmuştur. Andreas Tietze'nin 1930 yıllardan başlayarak biriktirdiği sözlük malzemesine dayanan Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati'nin (TETTL) Türkçenin sözvarlığını belirlemeye dönük yayınlar arasında benzeri yoktur. TETTL'de Tietze; yapısında ve anlamında açıklanmayı gerektiren bir şey olan, genel sözlüklere girmemiş kelimeleri bir araya getirmeye çalışır. Sözlüğün toplu basımı 2019 yılında TÜBA tarafından yapılmıştır. Tietze'nin doğrudan AD. ve RD. kısaltmaları ile verdiği Anadolu ve Rumeli ağızlarına ait sözvarlığı başta olmak üzere, ağız sözlerini bütüncül olarak incelemek mümkündür.

Güner'in (2010) çalışması Türkiye Türkçesinin yakın dönemde yayımlanmış önemli etimolojik sözlüklerinden biri olan *Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati*'nin ikinci cildinin bazı maddeleri üzerinde görüşler ileri sürülerek esere katkı sağlamaktır. Yazar sözlüğe bir bütün olarak bakıldığında pek çok kelimenin etimolojisi konusunda çalışmanın kısır kaldığını ifade etmiştir. Sıkıntının kaynağında Türkçenin etimolojik sözlüklerinin bugüne kadar şahıslar nezdinde yazılmış olmasının yattığını ve bu durumun mükemmele ulaşma konusunda yeterince fayda sağlamadığını ileri sürmüştür.

Yılmaz (2022) Yunus Emre şiirlerinde geçen tartışmalı *diñü*, *eserlü*, *kayık-* ve *soyak-* sözcükleri için Andreas Tietze'nin 2020'de yayımlanmış sözlüğünün tanıklığına başvurulmuş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır: *diñü*, diği "dinleme, kulak verme", *diñçi*, *diñici* vb. "dedikoducu, fısıltı ile söylenen sözü sezdirilmeyerek dinleyip sahibine ileten", *dın* "söz, konuşma" verileri için sırasıyla Eski Türkçe **tiñ*->**tiñü* >*diñü* "dinleme; gizli olarak dinlenen söz" ve Eski Türkçe *tıñ* "gürültü (?)" rekonstrüksiyonları yapılmıştır. *eserlü* "delişmen, tasasız, gamsız" verisinin yazı dilindeki tek örnek olmadığı kanıtlanmıştır. *kayık-* "sapmak, yüz çevirmek" varyantının bir okuma yanlışı olduğu, doğru biçimin *kayık-* olduğu gösterilmiştir. Ve son olarak *soyak-* "aslına dönmek" fiilinin de tek örnek olmadığı, Yunus Emre dışında Şeyhoğlu Muştafâ divanında da geçtiği ve anlamının da "arka arkaya sıralanmak" olması gerektiği ortaya konulmuştur.

Sonuç

Andreas Tietze'nin Türk edebiyatındaki katkıları, Türkoloji alanında önemli bir isim olarak öne çıkmasını sağlamıştır. Tietze'nin Türk edebiyatındaki yeri hem dil bilimi hem de kültür tarihine yaptığı önemli çalışmalarla şekillenmiştir. Bu alandaki etkileyici kariyeri ve derinlemesine analizleri, Türk edebiyatının anlaşılmasına ve değerlendirilmesine katkı sağlamıştır.

Tietze'nin Türk edebiyatındaki önemi, özellikle sözlük çalışmalarıyla öne çıkmaktadır. Türkçe Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati (TETTL) gibi kapsamlı sözlük projeleri, dil bilimciler, kültür tarihçileri ve edebiyat araştırmacıları için temel bir başvuru kaynağı olmuştur. Bu sözlükler, Türk dilinin tarihî ve çağdaş sözcük dağarcığını derinlemesine inceleyerek, dilin evrimi ve kültürel bağlamdaki değişimleri anlamamıza olanak tanımaktadır. Tietze'nin Türk edebiyatına katkıları sadece dil bilimsel çalışmalarla sınırlı kalmamıştır. Aynı zamanda, Türk kültürüne dair geniş bir perspektif sunan eserleriyle de tanınmaktadır. Tietze'nin eserleri, dilin ötesinde kültür, gelenek ve toplumsal yapıya dair derinlemesine bir anlayışı ortaya koymaktadır. Bu, Türk edebiyatının geniş bir bağlamda değerlendirilmesine olanak sağlayarak, öğrenciler, araştırmacılar ve meraklılar için zengin bir kaynak oluşturmuştur. Tietze'nin Türk edebiyatındaki yeri, aynı zamanda öğrenci yetiştirme ve akademik yönetim alanında da belirgindir. Türkoloji alanında birçok öğrenci yetiştirmiş, onlara rehberlik etmiş ve alanın gelişimine katkı sağlamıştır. Bu, onun sadece bireysel katkılarıyla değil, aynı zamanda yetiştirdiği öğrenciler aracılığıyla da Türk edebiyatının geleceğine etki etmesini sağlamıştır. Ayrıca, Tietze'nin Türk edebiyatındaki etkisi, disiplinler arası çalışmalar yaparak edebiyatı dilbilim, antropoloji ve tarih gibi farklı alanlarla entegre etmesinden kaynaklanmaktadır. Bu, Türk edebiyatının sadece edebî bir olgu olarak değil aynı zamanda dil, kültür ve tarihle iç içe geçmiş bir fenomen olarak ele alınmasına katkıda bulunmuştur.

Sonuç olarak, Andreas Tietze'nin Türk edebiyatındaki yeri büyük bir öneme sahiptir. Dil bilimsel çalışmaları, sözlük projeleri ve kültürel analizleri, Türk edebiyatının derinlemesine anlaşılmasına katkıda bulunmuş ve bu alandaki araştırmalara yeni bir boyut kazandırmıştır. Tietze'nin akademik liderliği ve öğrenci yetiştirme konusundaki başarıları, Türkoloji alanındaki gelişimde etkili bir rol oynamış ve onu Türk edebiyatının önde gelen figürlerinden biri yapmıştır. Onun Türkoloji alanındaki liderliği ve akademik katkıları, Türk edebiyatının derinlemesine anlaşılmasına, uluslararası düzeyde tanıtılmasına ve gelecek nesillerin eğitimine önemli bir katkı sağlamıştır.

Kaynakça

- Ambros, E. G. (2022). Andreas Tietze'nin Osmanlı şiiri araştırmalarına katkısı üzerine düşünceler ve ek notlar. E. Yılmaz, N. Demir, E. Çetinkaya (Ed.), *Andreas Tietze ve Avusturya Türkolojisi* içinde (s. 19-31). Neue Welt Verlag.
- Anetshofer, H. (2005). Long live Ottoman studies: Andreas Tietze'yi (1914-2003) hatırlarken. *Journal of Turkish Studies/Türklük Bilgisi Araştırmaları*, 30(1), 315-350.
- Çetinkaya, E (2022). Andreas Tietze ve Eynuca. Çetinkaya, E., Demir, N. & Yılmaz, E. (Ed.), *Andreas Tietze ve Avusturya Türkolojisi* içinde (s. 33-44). Andreas Tietze und die österreichische Turkologie. Vienna: Neue Welt.
- Demir, N. (2022). Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati'nde ağız verilerinin değerlendirilişi. Çetinkaya, E., Demir, N. & Yılmaz, E. (Ed) *Andreas Tietze ve Avusturya Türkolojisi* içinde (s. 61-71). Andreas Tietze und die österreichische Turkologie. Vienna: Neue Welt.
- Dölen, E. (2010). *Türkiye Üniversite Tarihi 4 - İstanbul Üniversitesi (1933-1946)*. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Gökdağ, B. A. (2017). Andreas Tietze. *Bizim Külliye*, 72, 20-23.
- Güner, G. (2010). Andreas Tietze, tarihi ve etimolojik Türkiye Türkçesi lûgatı (Cilt 2, F-J, Wien 2009)'na Katkılar. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 58(1), 199-211.
- Kadıoğlu, S., & Şahinbaş Erginöz, G. (2017). Prof. Dr. Andreas Tietze. *Belgelerle İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde mülteci bilim adamları* içinde (s. 325-348). İstanbul Üniversitesi Yayını.
- Köhbach, M. (2004). In memoriam Andreas Tietze (1914-2003), *WZKM*, 94, 9-23.
- Ortaylı, İ. (2023). Andreas Tietze Türkolojinin Kaybı. *Defterimden Portreler* içinde (s. 209-210). Kronik Kitap.
- Yılmaz, E. (2022). Andreas Tietze'nin Tarihî ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati ışığında Yunus Emre'nin sözvarlığı üzerine notlar. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(Özel Sayı), 57-66.
- Yılmaz Önder, S. (2004). Andreas Tietze'nin biyografisi üzerine bir deneme. *Toplumsal Tarih*, XX(122), 54-58.
- Zürcher, E. J. (2002). Two young ottomanists discover kemalist Turkey. *Journal of Turkish Studies*, 26(2), 359-369.
- URL_1: <https://tuba.gov.tr/tr/haberler/akademiden-haberler/viyana-universitesinden-prof.-andreas-tietze-adina-turk-arastirmalari> 20.08.2024 tarihinde alınmıştır.

Extended Abstract

The general aim of this study is to understand, evaluate and analyze the role of Turkologist Andreas Tietze in Turkish literature within a certain framework. The information obtained from the literature compiled in line with this general purpose is presented. In this study, a literature review was conducted for compilation purposes. The data obtained from the prominent articles, books and web page information in the literature are presented as a whole in accordance with the scope of the review study. In the research, Google Scholar was searched using the keyword "Andreas Tietze" and relevant resources were accessed. In addition, books and journals, which are printed documents, were also utilized.

Andreas Tietze's contributions to Turkish literature have made him stand out as an important name in the field of Turkology. Tietze's place in Turkish literature has been shaped by his important studies in both linguistics and cultural history. His impressive career and in-depth analyses in this field have contributed to the understanding and evaluation of Turkish literature. Tietze's importance in Turkish literature stands out especially with his dictionary studies. His comprehensive dictionary projects, such as the Turkish Etymological Turkish Turkish Lugati (TETTL), have been a fundamental reference source for linguists, cultural historians and literary researchers. These dictionaries provide an in-depth study of the historical and contemporary vocabulary of the Turkish language, allowing us to understand the evolution of the language and changes in the cultural context. Tietze's contributions to Turkish literature were not limited to linguistic studies. He is also known for his works that offer a broad perspective on Turkish culture. Tietze's works reveal an in-depth understanding of culture, tradition and social structure beyond language. This has allowed Turkish literature to be evaluated in a broad context, making it a rich resource for students, researchers and enthusiasts. Tietze's place in Turkish literature is also evident in the field of student training and academic administration. He trained and guided many students in the field of Turkology and contributed to the development of the field. This enabled him to influence the future of Turkish literature not only through his individual contributions but also through the students he trained. Moreover, Tietze's influence on Turkish literature stems from his interdisciplinary work, integrating literature with different fields such as linguistics, anthropology and history. This has contributed to the study of Turkish literature not only as a literary phenomenon but also as a phenomenon intertwined with language, culture and history.

In conclusion, Andreas Tietze's place in Turkish literature is of great importance. His linguistic studies, dictionary projects and cultural analyses have contributed to an in-depth understanding of Turkish literature and brought a new dimension to research in this field. Tietze's academic leadership and his success in training students played an influential role in the development of Turkology and made him one of the leading figures in Turkish literature. His leadership and academic contributions in the field of Turkology have made a significant contribution to the in-depth understanding of Turkish literature, its international promotion and the education of future generations.